

PM 2011:76 RVII (Dnr 001-484/2011)

Barnen som samhället svek - åtgärder med anledning av övergrepp och allvarliga försummelser i samhällsvården (SOU 2011:9)

Remiss från Socialdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen "Barnen som samhället svek - åtgärder med anledning av övergrepp och allvarliga försummelser i samhällsvården" (SOU 2011:9) hänvisas till vad som sagts i denna promemoria.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Regeringen tillsatte i februari 2010 en utredning med uppdrag att se över förutsättningarna för en upprättelseprocess för enskilda som utsatts för övergrepp och vanvård i den sociala barn- och ungdomsvården.

Utredningen föreslår att en ceremoni, som regeringen inbjuder till, snarast bör äga rum. Avseende ytterligare åtgärder för upprättelse föreslår utredningen att kommunerna måste underlätta för dem som vårdats av samhället att ta del av sitt aktmaterial och att detta bör vara kostnadsfritt för den enskilde. Utredningen föreslår vidare att kommunerna ska erbjuda människor som befunnit sig i samhällsvård att samtala och berätta om sina erfarenheter. Utredningen anser också att kunskaper om samhällsvård och de erfarenheter, som de som vanvårdats har, ska spridas och föreslår att regeringen ska ta initiativ till en utställning om detta.

När det gäller frågan om ekonomisk ersättning till dem som har vanvårdats föreslår utredningen att en särskild lag stiftas och en myndighet skapas som under en begränsad tid ska utreda ansökningar om ersättning och fatta beslut om dessa.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, utbildningsnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd för yttrande. Utbildningsnämnden avstår från att svara på remissen och Östermalms stadsdelsnämnd har inte inkommit med något yttrande. Utöver detta har Stockholms stadsarkiv inkommit med ett yttrande.

Stadsledningskontoret anser att det är bra att en upprättelseprocess har inletts när det gäller barn som blivit utsatta för övergrepp och vanvård under pågående samhällsvård och är i huvudsak enig med utredningens slutsatser.

Socialnämnden anser att en ekonomisk ersättning är ett trovärdigt sätt för staten att ta ansvar för det lidande som dessa personer har upplevt. Det ökade ansvar som kommunerna föreslås få för framtidens vård ställer krav på planering och utveckling av verksamheter. Utredningens förslag om ökad tillsyn och en socialsekreterare för barnet finns med i förslaget till nya riktlinjer för familjevården i Stockholms stad. I riktlinjerna finns också föreslaget att alla familjehem ska vara utbildade.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd välkomnar att en upprättelseprocess har inletts när det gäller barn som blivit utsatta för övergrepp och vanvård under pågående samhällsvård. Det är mycket viktigt att missförhållandena bekräftas och att staten offentligt ber om ursäkt för de oförätter som barnen utsatts för under samhällsvården. Vidare anser stadsdelsnämnden att det är positivt att regeringen föreslås ta initiativ till en särskild utställning som syftar till att sprida kunskap om vad som hänt - en utställning är ett tydligt tecken på att de utsattas röster varit värdefulla och tas på allvar.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd anser att det är angeläget att staden aktivt visar sitt engagemang i frågan genom utåtriktad information om hur staden kan ge sitt stöd till de berörda. En enkel och tydlig modell för hur människor kan komma i kontakt med både professionella och frivilliga organisationer bör utformas för de människor som utsatts för vanvård och övergrepp. Dialogen med socialtjänstens medarbetare bör kunna organiseras på ett samordnat och lättillgängligt sätt för hela staden.

Stockholms stadsarkiv uppfattar att utredningens förslag att inrätta en ny särskild myndighet och en av regeringen utsedd nämnd för att handlägga och pröva ansökan om ersättning bör ge förutsättningar för enhetlighet i bedömningen.

Mina synpunkter

När oskyldiga barn far illa av insatser som var tänkta att hjälpa dem är det ett grovt misslyckande för samhället. Det är av största vikt att detta inte sker igen. Det är bra att vi redan har kommit långt i Stockholms stad. Utredningen föreslår att en särskild utsedd socialsekreterare bör besöka placerade barn minst fyra gånger per år. Socialnämnden i Stockholms stad har fattat beslut om reviderade riktlinjer för familjehemsplacerade barn. Riktlinjerna ställer krav på fyra besök årligen, varav minst ett ska vara oannonserat. I riktlinjerna finns också ett ökat fokus på att tala och lyssna mer på de placerade barnen. Jag anser att en ekonomisk ersättning är ett trovärdigt sätt för staten att ta ansvar för det lidande som dessa personer har fått uppleva. Utredningens förslag på ekonomisk kompensation samt en officiell ceremoni och ursäkt anser jag är betydelsefull. Utredningen föreslår att tidigare ersättning för dem som har utsatts ska avräknas från det föreslagna beloppet. Jag anser att det är viktigt att det förtydligas att tidigare insatser i form av eventuell terapi och annan vård eller behandling inte ska räknas om till ett monetärt värde som i sin tur räknas av från den föreslagna ekonomiska ersättningen.

Då utredningen nu har presenterats och fått medial uppmärksamhet river detta upp gamla sår hos många personer. Socialnämnden i Stockholms stad har därför beslutat att erbjuda de personer som omfattas av denna utredning samtalsstöd.

Utredningen rekommenderar att kommunerna måste underlätta för dem som vårdats av samhället att ta del av sitt aktmaterial och detta instämmer jag med. Däremot kommer detta leda till ett omfattande och tidskrävande arbete för stadsarkivet vid så kallade menprövningar.

Jag välkomnar utredningens förslag att initiera ett långsiktigt program för ökad säkerhet inom samhällsvården av barn och unga. Det är dock viktigt att om staten höjer ambitionsnivån i lagstiftningen gällande tillsyn och kvalitet, så behöver det åtföljas av motsvarande resurser för kommunen.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Barnen som samhället svek - åtgärder med anledning av övergrepp och allvarliga försummelser i samhällsvården” (SOU 2011:9) hänvisas till vad som sagts i denna promemoria.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Stockholm den 14 april 2011

ANNA KÖNIG JERLMYR

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Betänkandet Barnen som samhället svek - åtgärder med anledning av övergrepp och allvarliga försummelser i samhällsvården (SOU 2011:9), sammanfattning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Roger Mogert* (S) enligt följande.

Vi välkomnar förslagen som utredningen föreslår och hoppas att dessa kan ge någon form av upprättelse till dem som vanvårdats och utsatts för övergrepp inom den sociala barn- och ungdomsvården.

Det viktigaste nu är att det sker ett systematiskt arbete för att förhindra att nya övergrepp sker. Skärpta riktlinjer och tuffare lagstiftning måste åtföljas av tillräckliga resurser för arbetet med utsatta barn.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av *Karin Wanngård, Olle Burell och Maria Östberg Svanelind* (alla S) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (S) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

Det är bra att samhället äntligen tar sitt ansvar, erkänner sin skuld och ger upprättelse till de tusentals barn och ungdomar som genom åren har varit illa i familjehem och på institutioner. Samhället som skulle säkerställa att barnen blev väl omhändertagna svek barnen grovt.

För framtiden är det viktigt att resurser tillförs för att hindra nya övergrepp. Det krävs ett långsiktigt program för att öka säkerheten inom vården av barn och unga. I Stockholms stad fattas 100 mnkr årligen för den sociala barnvården enligt BUSS-utredningen. Nu är det upp till bevis för den borgerliga majoriteten att tillföra de nödvändiga resurserna i budgeten.

ÄRENDET

Regeringen tillsatte i februari 2010 en utredning med uppdrag att se över förutsättningarna för en upprättelseprocess för enskilda som utsatts för övergrepp och vanvård i den sociala barn- och ungdomsvården. En fråga som skulle besvaras av utredningen var hur en upprättelseprocess och erkännande till dem som utsatts skulle kunna ges en lämplig ceremoniell form. Utredningen skulle också föreslå eventuella ytterligare åtgärder för upprättelse, hur rehabilitering för dem som vanvårdats skulle kunna komma till stånd och slutligen om en ekonomisk ersättning bör lämnas till dem som vanvårdats samt formerna för det.

Utredningen föreslår att en ceremoni, som regeringen inbjuder till, snarast bör äga rum. Avseende ytterligare åtgärder för upprättelse föreslår utredningen att kommunerna måste underlätta för dem som vårdats av samhället att ta del av sitt aktmaterial och att detta bör vara kostnadsfritt för den enskilde. Utredningen föreslår vidare att kommunerna ska erbjuda människor som befunnit sig i samhällsvård att samtala och berätta om sina erfarenheter. Utredningen anser också att kunskaper om samhällsvård och de erfarenheter, som de som vanvårdats har, ska spridas och föreslår att regeringen ska ta initiativ till en utställning om detta. Dessutom föreslås att Allmänna Arvsfonden ska göra en särskild satsning på stöd till barn och unga som är i samhällsvård eller har varit det någon del av sitt liv.

När det gäller frågan om ekonomisk ersättning till dem som har vanvårdats föreslår utredningen att en särskild lag stiftas och en myndighet skapas som under en begränsad tid ska utreda ansökningar om ersättning och fatta beslut om dessa.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, utbildningsnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd för yttrande. Utbildningsnämnden avstår från att svara på remissen och Östermalms stadsdelsnämnd har inte inkommit med något yttrande. Utöver detta har Stockholms stadsarkiv inkommit med ett yttrande.

<i>Innehållsförteckning</i>	<i>Sid</i>
Stadsledningskontoret	4
Socialnämnden	5
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd	6
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd	7
Stockholms stadsarkiv	13

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 mars 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att det är bra att en upprättelseprocess har inletts när det gäller barn som blivit utsatta för övergrepp och vanvård under pågående samhällsvård och är i huvudsak enig med utredningens slutsatser.

Stadsledningskontoret kan inte bedöma om omfattningen av den föreslagna ersättningen

till de drabbade är rimlig. Utredningen för ett resonemang om olika principiella modeller för ersättningen och stadsledningskontoret instämmer i utredarens slutsats att ersättningen ska ses som ett erkännande av samhällets svek och en bekräftelse på de utsattas lindande.

Stadsledningskontoret anser i enlighet med utredningen att staten i egenskap av lagstiftare och ansvarig på nationell nivå bör svara för finansieringen av den ekonomiska ersättningen. De åtgärder som vidtas inom ramen för upprättelseprocessen bör följas upp. Det är viktigt att de insatser som nu vidtas är långsiktiga och inte har karaktären av engångsmanifestation. En uppföljning ger också möjlighet att rätta till en insats som inte genomförs på avsett vis och att dra viktiga erfarenheter av den nu pågående upprättelseprocessen inför hanteringen av svåra situationer i framtiden.

Stadsledningskontoret vill vidare markera och stödja de åtgärder som föreslås för att förhindra att det som hänt inte upprepas. Stadsledningskontoret delar Barnskyddsutredningens åsikter där det föreslås ”att kompetenskraven för att utföra uppgifter inom den sociala barn- och ungdomsvården måste tydliggöras och verksamheten ges bättre förutsättningar för kunskaps- och kompetensutveckling.” Barnskyddsutredningen (LBU) menar också att även om socialtjänsten har ett huvudansvar för barn och unga så har även andra myndigheter ett ansvar t.ex. skolan och hälso- och sjukvården. Familjehemsvård har varit den dominerande vårdformen för barn och ungdom som placerats utom hemmet. Utredningen skriver att familjehemmen måste ha kunskap och förmåga att möta både det enskilda barnet och de biologiska föräldrarna. Detta måste bland annat ske genom utbildning i socialnämndens regi. Stadsledningskontoret vill lyfta fram att socialnämnden idag kontinuerligt utbildar blivande och befintliga familjehem i enlighet med Barnskyddsutredningens ambitioner.

Den sociala barn- och ungdomsvården har genomgått stora förändringar under de senaste decennierna. En drivkraft har bland annat varit att minska institutionsvård och dygnet runt vård och istället bygga upp resurser i öppenvård på hemmaplan. Institutionsvården har också i stor utsträckning ersatts av placeringar i familjehem och jourhem. Utredningen konstaterar dock att övergrepp och försummelse förekommer i en oacceptabel omfattning även i dagens samhällsvård av barn och unga och att kunskapen och medvetenheten om risk för allvarliga missförhållanden behöver öka. Samhället har ett särskilt ansvar för barn och unga som omhändertagits för samhällsvård och socialtjänsten måste bli bättre på att identifiera, förebygga och hantera risker och missförhållanden inom vården. Stadsledningskontoret delar Upprättelseutredningens och Barnskyddsutredningens uppfattning att det är oerhört viktigt att uppföljningen av nu pågående placeringar fungerar. Det ska finnas en genomtänkt struktur för uppföljning och barnet ska ges möjlighet att få sina synpunkter dokumenterade.

Utredningens förslag är resurskrävande men garanterar i högre utsträckning att det som beskrivs i Vanvårdutredningen inte upprepas. Stadsledningskontoret menar slutligen att om staten höjer nivån i lagstiftningen, som i sig är något positivt, behöver det åtföljas av motsvarande resurser för kommuner och andra huvudmän.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 mars 2011 att

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Anna König Jerlmyr m.fl. (M), ledamoten Ann-Katrin Åslund (FP) och ledamoten Stina Bengtsson (C), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av tjänstgörande ersättaren Jackie Nylander (V), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 mars 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Utredningen har gjort en rad avvägningar och utgångspunkten är att de som utsatts för vanvård ska få ett särskilt erkännande från samhällets sida. Förvaltningen anser att en ekonomisk ersättning är ett trovärdigt sätt för staten att ta ansvar för det lidande som dessa personer har upplevt.

Utredningens förslag när det gäller att säkerställa att barn och ungdomar inte fortsättningsvis får illa i samhällsvården är omfattande och får konsekvenser för staden när det gäller möjligheterna att tillgodose ökade krav på bemanning och kompetens. Det ökade ansvar som kommunerna föreslås få för framtidens vård ställer krav på planering och utveckling av verksamheter.

Utredningens förslag om ökad tillsyn och en socialsekreterare för barnet finns med i förslaget till nya riktlinjer för familjevården i Stockholms stad. I riktlinjerna finns också förslaget att alla familjehem ska vara utbildade.

Förvaltningen delar utredningens förslag angående tillståndsplikt för jour- och familjehemsverksamheter, att konsulentstödda jour- och familjehemsverksamheter bör vara tillståndspliktiga samt att det ska krävas tillstånd för ett jour- eller familjehem att emot mer än två barn som inte är syskon. Frågorna har bl.a. uppmärksammats i det familjevårdsprojekt som pågår inom förvaltningen.

Förvaltningen anser dessutom att en ordning där godkännandet av jourhem sker i den kommun där jourhemmet är beläget vore att föredra framför den nu gällande, där varje kommun/stadsdelsförvaltning som avser att placera i jourhemmet ska lämna sitt godkännande.

Utredningen föreslår att kommunerna ska bli ansvariga för att underlätta för personer som upplevt vanvård att samtala om sina erfarenheter, enskilt eller i grupp. Förvaltningen delar denna uppfattning och anser det rimligt att kommunerna ges ett sådant ansvar.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 mars 2011 att åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Linnéa Haglund (MP), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 februari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Med hänsyn till den korta remisstiden har förvaltningen inte haft möjlighet att diskutera utredningens betänkande i den utsträckning som varit önskvärt.

Förvaltningen välkomnar att en upprättelseprocess har inletts när det gäller barn som blivit utsatta för övergrepp och vanvård under pågående samhällsvård. Det är mycket viktigt att missförhållandena bekräftas och att staten offentligt ber om ursäkt för de oförätter som barnen utsatts för under samhällsvården. Vidare anser förvaltningen att det är positivt att regeringen föreslås ta initiativ till en särskild utställning som syftar till att sprida kunskap om vad som hänt - en utställning är ett tydligt tecken på att de utsattas röster varit värdefulla och tas på allvar.

Förvaltningen har ingen uppfattning om omfattningen av den föreslagna ersättningen till de drabbade är rimlig. Att en ersättning ska utges är dock positivt. Utredningen för ett resonemang om olika principiella modeller för ersättningen och förvaltningen instämmer i utredarens slutsats att ersättningen ska ses som ett erkännande av samhällets svek och en bekrä-

telse på de utsattas lindande.

När det gäller övriga åtgärder i upprättelseprocessen föreslås bland annat att kommunerna bör erbjuda människor möjligheten att berätta och samtala om sina erfarenheter. Detta förslag bör förtydligas. Är intentionen att samla kunskap och delge erfarenheter eller handlar det om att de utsatta människorna ska ha möjlighet att "lätta sitt hjärta" och att samtalen ska ha en läkande funktion.

Utredningen har också haft i uppdrag att föreslå åtgärder för att det som hänt inte ska upprepas. Den sociala barn- och ungdomsvården har genomgått stora förändringar under de senaste decennierna. En drivkraft har varit att minska institutionsvård och dygnetruntvård och istället bygga upp resurser i öppenvård på hemmaplan. Institutionsvården har också i stor utsträckning ersatts av placeringar i familjehem och jourhem.

Utredningen konstaterar dock att övergrepp och försummelse förekommer i en oacceptabel omfattning även i dagens samhällsvård av barn och unga och att kunskapen och medvetenheten om risk för allvarliga missförhållanden behöver öka. Samhället har ett särskilt ansvar för barn och unga som omhändertagits för samhällsvård och socialtjänsten måste bli bättre på att identifiera, förebygga och hantera risker och missförhållanden inom vården.

Barnskyddsutredningen föreslår "att kompetenskraven för att utföra uppgifter inom den sociala barn- och ungdomsvården måste tydliggöras och verksamheten ges bättre förutsättningar för kunskaps- och kompetensutveckling." Förvaltningen delar den uppfattningen. Barnskyddsutredningen (LBU) menar också att även om socialtjänsten har ett huvudansvar för barn och unga så har även andra myndigheter ett ansvar t.ex. skolan och hälso- och sjukvården.

Familjehemsvård har varit den dominerande vårdformen för barn och ungdom som placeras utom hemmet. Familjehemmen måste ha kunskap och förmåga att möta både det enskilda barnet och de biologiska föräldrarna. Detta måste bland annat ske genom utbildning i socialnämndens regi. Det är viktigt att inte glömma s.k. släktingplaceringar som har blivit allt vanligare. Även dessa hem har behov av utbildning och stöd.

Förvaltningen delar såväl Upprättelseutredningens som Barnskyddsutredningens uppfattning att det är oerhört viktigt att uppföljningen av gjorda placeringar fungerar. Barnet föreslås få en egen socialsekreterare som är oberoende i förhållande till såväl familjehem som institutioner och som ska besöka det placerade barnet minst fyra gånger per år. Det ska finnas en genomtänkt struktur för uppföljningen och barnet ska ges möjlighet att få sina synpunkter dokumenterade. Detta förslag är resurskrävande men garanterar i högre utsträckning att det som beskrivs i Vanvårdutredningen inte upprepas.

Om staten höjer nivån i lagstiftningen, som i sig är något positivt, behöver det dock åtföljas av resurser för kommuner och andra huvudmän.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 mars 2011 att låta tjänsteutlåtandet utgöra svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Jakob Dencker m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Gunilla Bhur m.fl. (V) och vice ordförande Mia Päärni m.fl. (S), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 mars 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen tar i det följande i huvudsak endast upp resonemang och förslag i betän-

kandet som avser åtgärder för att på olika sätt arbeta förebyggande samt att säkerställa att barn och unga ska vara trygga inom samhällsvården.

Förslagen om statlig ekonomisk kompensation för de personer som drabbats av vanvård i samhällsvården utgör en stor del av utredningens överväganden och förslag. Dessa ligger utanför förvaltningens kompetensområde och kommenteras därför inte.

Överväganden och förslag kring åtgärder i upprättelseprocessen

Utredningens förslag:

Kommunerna bör underlätta för människor, som tillbringat viktiga delar av sin barndom i samhällsvård, att hitta sitt aktmaterial samt erbjuda möjlighet att berätta och samtala om sina erfarenheter.

Förvaltningen instämmer i förslaget. Detta bör inte heller försvåras genom att kommunen tar ut en avgift för kopior av aktmaterial.

I *betänkandet* framhålls vikten av att människor, som varit utsatta för olika former av vanvård i samhällsvård också får möjlighet att rekonstruera sin levnadshistoria i dialog med någon med ansvar och kompetens inom socialtjänsten.

Förvaltningen menar att det är angeläget att staden aktivt visar sitt engagemang i frågan genom utåtriktad information om hur staden kan ge sitt stöd till de berörda. En enkel och tydlig modell för hur människor kan komma i kontakt med både professionella och frivilliga organisationer bör utformas för de människor som utsatts för vanvård och övergrepp. Dialogen med socialtjänstens medarbetare bör kunna organiseras på ett samordnat och lättillgängligt sätt för hela staden.

Frivilligorganisationers stöd till samhällsvårdade

Utredningens förslag:

Allmänna Arvsfonden bör, inom ramen för sina stadgar, kunna ta initiativ till en särskild satsning på stöd till människor som finns i samhällsvård eller som helt eller delvis vuxit upp i samhällsvård.

Syftet med utredningens förslag är att ge de berörda personerna en möjlighet att vid behov bryta sin isolering och träffa andra med liknande erfarenheter samt skapa nätverk. Inom nätverken kan de utforma gemensamma aktiviteter men också söka stöd hos varandra eller utanför nätverken. Även personer som har goda erfarenheter av samhällsvården kan behöva sådant nätverk. Som utredningen påpekar har liknande organisationer haft svårt att överleva på sikt. De som vill starta en verksamhet av det slaget kan därför behöva hjälp att bygga upp en sådan organisation.

Socialtjänsten har enligt socialtjänstlagen ansvar för att unga, som varit placerade i familjehem eller på institution får det stöd de behöver för att klara ett självständigt liv med studier, arbete och bostad efter placeringen. Även om den unge kan ha en ordnad tillvaro när kontakten med socialtjänsten avslutas, är det inte ovanligt att handläggare ändå känner oro för hur den unge ska klara vuxenlivet. Forskning visar att dessa unga är mer sårbara för påfrestningar senare i livet.

Förvaltningen anser därför att utredningens förslag är bra och att sådana ideella organisationer eller nätverk skulle kunna fånga upp unga och vuxna och ge adekvat stöd när samhällsvården är över.

Överväganden och förslag om hur säkerheten i samhällsvården kan förbättras

Utredningens förslag:

Regeringen bör initiera ett långsiktigt program för ökad säkerhet inom samhällsvården av barn och unga.

Barnskyddsutredningens förslag att det av lagen ska framgå att det finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden inom den sociala barn- och ungdomsvården bör genomföras.

Regeringen bör uppdraga åt Socialstyrelsen att kontinuerligt följa omfattningen av övergrepp och allvarliga försummelser i samhällsvården samt analysera och sprida de erfarenheter som görs.

I den enkätundersökning som utredningen genomfört har endast 21 av 290 kommuner/stadsdelar svarat att de har rutiner eller riktlinjer för att förebygga och upptäcka övergrepp eller annan vanvård av barn och unga i familjehem och HVB.

Förvaltningen tillfrågades i undersökningen om det fanns sådana rutiner eller riktlinjer

för arbetet. Förvaltningen hänvisade till stadens riktlinjer för handläggning och dokumentation för vård i familjehem. Dessa tar upp vilka rutiner som ska gälla om nämnden får kännedom om att förhållandena i ett familjehem är otillfredsställande. De goda exempel på rutiner som utredningen nämner stämmer till största delen överens med stadens riktlinjer för familjehemsvården.

Staden saknar i likhet med övriga kommuner motsvarande riktlinjer för barn som placeras i HVB eller på SiS-institution. Riktlinjerna för handläggning och dokumentation i barn- och ungdomsärenden beskriver hur misstanke om övergrepp mot barn från närstående ska handläggas, men tar inte upp perspektivet att övergrepp mot barnet kan ske på institution. Frågan behandlas inte heller i Socialstyrelsens Allmänna råd eller handböcker.

Förvaltningen anser, eftersom övergrepp som sker inom en institution aktualiserar fler aspekter än de som finns beskrivna i ovan nämnda riktlinjer, att sådana behöver utformas både nationellt och lokalt.

Förvaltningen menar att när handläggning och dokumentation i enlighet med BBIC (Barns Behov i Centrum) är implementerad fullt ut i staden, bör det kunna bidra till att om brister, vanvård och övergrepp förekommer, dessa upptäcks snabbare än med tidigare sätt att utreda. Det är dock viktigt att påpeka att enbart BBIC-strukturen inte är någon garanti för detta, vilket påtalas även i utredningen.

Förvaltningen anser vidare att ansvar och samverkan mellan huvudmän och verksamheter i barnets närmiljö behöver betonas mer i lagstiftning och riktlinjer. För att underlätta övergången till vuxenlivet, vill förvaltningen särskilt understryka vikten av att barn och unga i samhällsvård vid behov får särskilt stöd under sin utbildning. Det är förvaltningens erfarenhet att det i kontakt med skolan ofta uppkommer frågor om det är skolan i placeringskommunen eller i vistelsekommunen som har ansvar för att tillgodose barnets särskilda behov. En annan vanlig fråga brukar gälla huruvida den unga har behov av pedagogiskt stöd som är skolans ansvar eller av socialt stöd som är socialtjänstens ansvar. Av stadens rapport "Barnuppdraget i Stockholms socialtjänst" (BUSS) från 2009 framgår t.ex. att "familjevårdsinspektörerna får förhandla med skolor i andra kommuner, dels om vilka insatser som behövs för den enskilda eleven, dels om kostnadsfördelning mellan kommunerna." Även ansvaret för att ge dessa ungdomar stöd under gymnasietiden är oklart idag.

Samma behov av att klargöra ansvaret finns avseende landstinget. Det är därför angeläget att skola och landsting får ett uttalat ansvar inom sina respektive kompetensområden för dessa barn och ungdomar. Det skulle ge större framgång att i samverkan ge barnen inom samhällsvården det stöd de behöver för att klara av vuxenlivet.

Utredning pekar vidare på behovet av verksamhetsöverskridande lokala risk- och händelseanalyser vid allvarliga försummelse och övergrepp inom samhällsvården.

Förvaltningen menar att ett sådant instrument behövs för att kunna dra viktiga lärdomar som kan bidra till att upptäcka "systemfel" i den egna verksamheten, i samverkan med andra verksamheter och huvudmän. Staden använder en "risk- och väsentlighetsanalys" i verksamhetsplanering, men förvaltningen menar att instrumentet är alltför trubbigt för att svara mot de behov som utredningen pekar på. Förvaltningen anser att sådana särskilda rutiner bör ta sin utgångspunkt i barnets "livslinje" och i händelser i samband med barnets placering och eventuella omplaceringar som en grund för kunskapsutveckling.

Det är positivt att utredningen anser att socialtjänstens samverkansparter kring barnet, förskola, skola, barnvårdscentral, barn- och ungdomspsykiatri med flera verksamheter ska delta i sådana analyser. Det är förvaltningens erfarenhet att de krav på samverkan som finns inskrivet i lag för alla dessa verksamheter inte är tillräckliga när det handlar om att använda kompetens på rätt sätt samt fördela ansvar och kostnader. Som förvaltningen framfört ovan, skulle samverkan sannolikt underlättas om ovanstående samverkansparter och andra också fick ett uttalat konkret ansvar för barnen inom samhällsvården.

Överväganden och förslag om hur placerade barns och ungas rättigheter kan stärkas *Utredningens förslag:*

En översyn av lagstiftningen i syfte att stärka placerade barns och ungas rättigheter under genomförandet av vården bör övervägas.

Det program för ökad säkerhet inom samhällsvården som har föreslagits kan bland annat omfatta stöd för att utveckla etiskt och rättsligt grundade arbetsätt inom institutionsvården.

Förvaltningen är överens med utredningen om att det finns behov av att stärka placerade

barns och ungas rättigheter under vårdtiden. Det gäller alla områden som utredningen finner viktiga för att institutionerna ska ha ett etiskt och rättsligt grundat arbetssätt. Arbetet med att öka barnens delaktighet i vården nämns också som särskilt viktigt.

Utredningen betonar betydelsen av en rättssäker dokumentation av vården med tydligt barnperspektiv. *Förvaltningen* anser att det är mycket viktigt att det finns en rättssäker och tillräckligt omfattande dokumentation både för att vården ska kunna följas över tid oberoende av personalomsättning, men också för att vårdnadshavare och barnet ska kunna ta del av vad socialtjänsten dokumenterar och vilka bedömningar man har gjort.

Emellertid är idag de krav på dokumentation som ställs på socialtjänsten, avseende utredningsarbetet och under verkställigheten av vården, mycket omfattande. I utredningen har konstaterats att socialsekreterare över hela landet lagt märke till att dokumentationskrav och andra administrativa arbetsuppgifter tar alltmer tid från det direkta klientarbetet.

Förvaltningen instämmer i synen på dokumentationens betydelse, men menar att det är ett växande problem att det är ”obalans” i socialsekreterarnas uppdrag när dokumentation och annan administration tar alltför stor del av arbetstiden. Det sociala förändringsarbetet och arbetet för att bygga upp en relation till barnet och barnets nätverk tar tid.

Överväganden och förslag om hur uppföljningen av barn och unga i samhällsvård kan förbättras

Utredningens förslag:

Barnskyddsutredningens förslag om att det ska finnas en av nämnden särskilt utsedd socialsekreterare som ansvarar för kontakterna med barnet är angeläget och bör genomföras. Lika angeläget är förslaget om att den särskilt utsedda socialsekreteraren ska besöka barnet i den omfattning som är lämpligt utifrån barnets behov och önskemål, dock minst fyra gånger per år.

Utredningen bedömer att den allra viktigast åtgärden för att öka säkerheten för placerade barn och ungdomar är att förbättra uppföljningen av barnets situation. Som ett led i detta föreslår utredningen att barnet ska ha en särskilt utsedd socialsekreterare som ansvarar för kontakterna med barnet och att nuvarande bestämmelser om minsta antal besök/uppföljningar två gånger per år utökas till fyra gånger per år.

Förvaltningen har sedan cirka ett år tillbaka successivt organiserat arbetet så att barn, som är placerade i familjehem, har en egen handläggare skild från handläggaren för familjehemmet. Det har genomförts i nya placeringar och för barn där man bedömt det som särskilt angeläget. Det saknas resurser att genomföra för alla barn och i takt med att nya placeringar görs, kommer behovet av resurser att tillta.

Precis som anges i utredningen, anser *förvaltningen* att det är särskilt angeläget att utifrån BBIC fördjupa uppföljningarna och säkerställa vad kontakten med barnet ska innehålla samt omfattningen av uppföljningarna. Fördjupade, tätare och mer omfattande uppföljningar förutsätter att resurser avsätts.

Utredningen nämner i detta avsnitt också vikten av framförhållning och noggrannhet i rekrytering och upphandling. Det är viktigt med kompetens och noggrannhet vid val av familjehem eller HVB, beredskap för placeringar, referenstagning och samråd med andra kommuner. I fråga om institutionsplaceringar är det viktigt att ta tillvara uppgifter som framkommit vid tillsyn. SKL har utformat en kunskapsbaserad vägledning för upphandling och en modell för uppföljning.

Vidare framförs vikten av att institutioner inte får bli isolerade miljöer. Utredningen förordar därför att samarbetet på övergripande nivå mellan socialtjänsten och de institutioner man anlitar bör utvecklas.

I samband med revision av öppenvården vid *förvaltningen*, har det framgått att det är oklart var ansvaret ligger för den övergripande uppföljning av kvaliteten på de HVB som upphandlats i staden. Enbart den tillsyn som Socialstyrelsen gör är inte tillräcklig

Förvaltningen anser att den enskilda handläggaren inte har möjlighet att lägga ned det omfattande arbete det innebär att utvärdera en institution i samband med placering. Situationen vid enskilda HVB förändras och handläggarna behöver uppdateras på ett enkelt sätt

Förvaltningen vill understryka behovet av utveckling och stöd vid upphandling och kontinuerlig utvärdering av kvaliteten vid HVB från kommunens sida. Det finns en ”risk” att upphandling och ramavtal ger en falsk känsla av säkerhet genom att de upphandlade institutionerna har godkänts. Det finns också områden i regelverket kring upphandling, som kan komma i konflikt med de krav som socialtjänsten vill ställa på de olika HVB som anlitas,

t.ex. när det gäller institutionens eller deras anställdas erfarenhet som vårdgivare. Ett annat utvecklingsområde avser ansvaret för att vid ramavtal avgöra om det föreligger avtalsbrott när socialtjänsten på lokal nivå är missnöjd med en institution.

Handläggare och arbetsledare förväntas idag ha omfattande kompetens om upphandling och de regler och rutiner som ska iakttas. Med detta följer ökade behov av administration både på arbetsledar- och handläggarnivå. Detta påverkar i sin tur andra delar av verksamheten. Det blir därför viktigt att se över hur resurserna används bäst. Förvaltningen menar att det sannolikt krävs att kommunerna behöver avsätta ökade resurser inte bara till kompetensutveckling.

Förvaltningen anser vidare att kraven vid tillståndsgivning för HVB bör skärpas på ett sådant sätt att en hög kvalitet kan säkerställas. Det skulle ge bättre förutsättningar till de upphandlingar kommunerna gör även om kvaliteten måste följas upp under avtalstiden.

Personkontinuiteten är, som utredningen påpekar, viktig för att skapa och upprätthålla relationen till det enskilda barnet. Hög personalomsättning är ett problem som kommer och går över tid i staden. Orsakerna till detta är självklart komplexa och det kan krävas insatser inom många områden för att komma till rätta med problemet. Ett angeläget område som gäller vikten av introduktion, successiv inslussning och kompetensutveckling för socialsekreterare med myndighetsutövning uppmärksammades i Behörighetsutredningen SOU 2010:6.

Utredningen konstaterar att en fungerande kontakt mellan det placerade barnet och dess biologiska föräldrar i vissa fall är den bästa garanten för insyn i en placering. Det är därför viktigt att lyssna på föräldrarnas upplevelser om hur barnet har det. Vidare påpekas att barnets trygghet påverkas av hur samarbetet fungerar mellan de biologiska föräldrarna och familjehemsföräldrarna och att det är viktigt att vid uppföljning av vården att samordna och stärka samarbetet mellan biologiska föräldrar och familjehemsföräldrarna.

Förvaltningen konstaterar att stödet till de biologiska föräldrarna idag faller ”mellan stolarna” inom socialtjänsten. Den biologiska föräldern måste få tydligt besked om vad som förväntas av dem för att en återförening med barnet ska vara möjlig, inom vilken tid och hur de ska få stöd till ett förändringsarbete. Föräldrar, som inte kommer att återförenas med sina barn, behöver också stöd till att vara en bra umgängesförälder till sitt placerade barn. Förvaltningen delar detta problem med övriga staden och andra kommuner. Den funktionsindelning som är vanlig inom socialtjänsten innebär att föräldern visserligen kan få insatser för t.ex. missbruk eller psykisk ohälsa men inget specifikt stöd för att stärka sin föräldraförmåga.

Förvaltningen anser att det är ett viktigt utvecklingsområde att skapa bättre förutsättningar än idag att arbeta aktivt och målmedvetet med rehabiliteringen av och förstärkning av föräldraförmågan hos biologiska föräldrar.

Överväganden och förslag om stöd till utveckling av familjehemsvården

Utredningens förslag:

Det regionala samarbetet bör få stöd, ekonomiskt och kunskapsmässigt, för att utveckla de delar av familjehemsvården, som kräver ett större underlag för att tillräcklig kompetens och kvalitet ska kunna upprätthållas. En långsiktig satsning, baserad på regionalt samarbete, kan exempelvis göras inom ramen för det avtal mellan regeringen och SKL som benämns Plattformen för arbetet med att utveckla en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten.

Utredningen konstaterar att familjehemsvården idag prioriteras medvetet före institutionsvården. De barn som placeras i familjehem idag kommer från svårare förhållanden och har ofta en mer komplex problematik och större behov än de barn/ungdomar som placerades tidigare.

Förvaltningen instämmer i den bilden och menar att barnen i familjehemmen och familjehemsföräldrarna själva behöver kompletterande professionellt stöd utöver socialtjänstens stöd för att klara sin uppgift. I stadens BUSS-rapport, som omnämnts tidigare, konstateras att trots att barnets fysiska och psykiska hälsotillstånd ska kartläggas inför en placering, så prioriteras inte denna grupp barn inom landstingets barn- och ungdomsmedicin.

Landstingens ansvar för barn med psykiatriska symtom behöver klarläggas. Tillgången till barnpsykiatriskt stöd kan se olika ut i landet, men förvaltningen måste tyvärr konstatera att det ofta är mycket svårt att få adekvata insatser till dessa barn. Socialtjänsten konstaterar att t.ex. att den slutna barnpsykiatriska vården har minskat betydligt. Många barn och ungdomar i familjehem har behov av insatser som endast barnpsykiatrin kan tillgodose. Det

gäller både den öppna och den slutna vården.

I ovan nämnda BUSS-rapport gjordes en grov differentiering i sex grupper av de barn som placeras utom hemmet. Differentieringen avser både åldrar och behovsområden hos barnen. Förvaltningen menar att en nationell kartläggning av placerade barns behovsprofiler skulle kunna utgöra underlag i samband med information och rekrytering av familjehem. Den skulle också kunna vara underlag för en långsiktig planering av samhällsvården och ge kunskap om områden där vården behöver förstärkas. Vidare önskar förvaltningen att landstingets ansvar och uppdrag för barn i samhällsvård tydliggörs, så att socialtjänsten vet vad den kan kräva i sin samverkan.

Utredningen hänvisar till att den placerande kommunen ska informera och samråda med den kommun där det tilltänkta familjehemmet ligger. Utredningen konstaterar att det trots detta förekommer att kommuner anlitar familjehem som annan kommun bedömt som olämpligt.

Förvaltningen instämmer i utredningens uppfattning om det orimliga i detta och att säkerheten för att godkänna ett familjehem måste bli bättre. Att det, som utredningen också konstaterar, är svårt att rekrytera familjehem idag bidrar till en ökad konkurrens om familjehemmen mellan kommunerna som inte gynnar en ansvarsfull och säker familjehemsvård.

Utredningens förslag om förstärkt skyldighet till samråd mellan kommunerna är otillräcklig, enligt förvaltningens mening. Förvaltningen menar att det vore bra om kontrollen av familjehem kunde underlättas genom regionala register, som berörda inom myndigheten hade tillgång till. När någon ansöker om att bli familjehem kunde registren snabbt ge svar på om familjehemmet är godkänt sedan tidigare eller inte och vilken/vilka kommuner som gjort utredning och bedömning.

Överväganden och förslag om kvalitetskrav för familjehem och jourhem

Utredningens förslag:

Familjehems- och jourhemsföräldrars lämplighet bör vara noggrant utredd och det bör regleras vad en utredning av familjehem och jourhem ska omfatta. Inför en placering bör utbildning vara ett krav. Frågan om ett särskilt tillstånd för ett enskilt hem som tar emot fler än två barn, som inte är syskon, för stadigvarande eller tillfällig vård och fostran bör utredas.

Förvaltningen anser att stadens riktlinjer för utredning av tilltänkta familjehem på ett bra sätt beskriver vad en sådan utredning ska innehålla, men menar att de kan utvecklas. Förvaltningen är därför positiv till utredningens förslag till nationella bedömningsinstrument för likvärdiga utredningar vid rekrytering av familjehem.

Vid placering utom hemmet ska socialtjänsten alltid först pröva om barnet kan placeras hos anhörig eller annan närstående i barnets nätverk. Detta då svensk och utländsk forskning visar att dessa placeringar kan vara att föredra ur ett livsperspektiv. Erfarenheterna visar dock att det kan vara mycket svåra avvägningar för socialtjänsten att bedöma om ett släktinghem ska godkännas som familjehem. Förvaltningen önskar därför att man på nationell nivå riktar särskild uppmärksamhet på utredning och bedömning vid sådan placering.

Frågan om likvärdighet i familjehemsvården är dock större än så. Utredningen konstaterar t.ex. att behovet av ett ökat statligt engagemang i familjehemsvården efterfrågas allt oftare bland annat av Riksdagens revisorer och i olika statliga utredningar. Det gäller likvärdiga krav på familjehem över hela landet, gränsdragning mellan familjehem och HVB, vad en familjehemsutredning ska innehålla, skyddande faktorer i familjehemsvården, utbildningskrav på familjehem m.m.

Staden har genom åren utvecklat rutiner och arbetssätt när det gäller utredning av familjehem, utbildning och rekrytering mm. Förvaltningen anser trots detta att det vore mycket värdefullt om kraven på familjehem var likvärdiga över landet. Eftersom placering i familjevård prioriteras före institutionsvård idag, är det också viktigt att samhällsvården blir en angelägenhet för staten.

Med utgångspunkt från barnens ofta mycket komplexa behov, de krav som ställs på familjehemmen idag och de ibland mycket små skillnaderna mellan ett familjehem och ett HVB, menar förvaltningen att precis som för HVB kunde särskilt tillstånd för familjehem, som tar emot vissa målgrupper av barn, vara en "lösning".

Överväganden och förslag om utökad kontroll av privat konsulentstödd familjehems-vård

Utredningens förslag:

Den konsulentstödda verksamheten i sin helhet, dvs. även den del som rör stöd och handledning till familjehemmen, bör omfattas av det särskilda tillstånd som Barnskyddsutredningen har föreslagit.

Utredningen konstaterar att samhällets kontroll av kvalitet och säkerhet inom den snabbt växande privata familjehemsvården är otillräcklig och att roll- och ansvarsfördelning i förhållande till socialnämnden är otydlig.

I utredningen framförs också önskemål om att Socialstyrelsen i sitt arbete tydliggör socialnämndens ansvar vid anlitan av privata verksamheter för familjehemsplacering. Det finns exempel i landet som visar att dessa familjehem uppfattar att de arbetar på uppdrag av den konsulentstödda verksamheten och inte i första hand på uppdrag av den placerande kommunen. Detta innebär att konsulenternas kompetens och bedömningar får stor påverkan på de barn och ungdomar det gäller.

Förvaltningen har egna erfarenheter av den problematik utredningen tar upp om de konsulentstödda familjehemmen och stödjer utredningens förslag. Förvaltningen vill därutöver betona behovet av att placeringskommunens myndighetsansvar för beslut och uppföljning av de familjehem, som är knutna till de konsulentstödda verksamheterna, tydliggörs.

Sammanfattande synpunkter

Förvaltningen instämmer i utredningens uppfattning om de brister som finns inom samhällsvårdens olika delar. Förvaltningen är också positiv till utredningens förslag till förbättringar. Av utredningen framgår att många förslag kostnadsberäknats i andra sammanhang, men vilka dessa är och vilka förbättringar som bedöms ligga utanför nuvarande ekonomiska ramar, känner förvaltningen inte till. Förvaltningen kan dock konstatera att flera förslag svårligen kan genomföras med nuvarande resurser. Förvaltningen anser att detta bör klarläggas i överläggningar mellan företrädare för staten och kommunsektorn innan slutgiltig ställning tas till utredningens förslag.

Stockholms stadsarkiv

Stockholms stadsarkivs tjänsteutlåtande daterat den 25 mars 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsarkivet uppfattar att utredningens förslag att inrätta en ny särskild myndighet och en av regeringen utsedd nämnd för att handlägga och pröva ansökan om ersättning bör ge förutsättningar för enhetlighet i bedömningen.

Beviskrav

Beträffande beviskraven delar stadsarkivet utredningens uppfattning att det mycket sällan av aktmaterialet framgår att vanvård ägt rum, men att det kan finnas sådant som indirekt styrker den sökandes berättelse. Det finns därför anledning att anta att samtliga bevarade handlingar som berör samhällets omhändertagande av den sökande kommer att behöva tas fram i samband med att en ansökan om ersättning prövas.

När det gäller möjligheten att visa att den sökande varit omhändertagen under den tid vanvården ska ha ägt rum delar stadsarkivet utredningens uppfattning att detta i allmänhet bör vara möjligt.

Eventuellt stöd för en sökandes berättelse som skulle kunna finnas i sjukvårdens arkiv är betydligt svårare att återsöka utan att veta tid och plats för vården. För de sjukhusarkiv som stadsarkivet förvarar finns inte samma typ av samlade register som för det sociala aktmaterialet. Att kommunerna ska underlätta för de sökande att hitta uppgifter innebär inte att det alltid kommer att vara möjligt att återfinna alla eventuella dokument.

Hur bör handlingarna lämnas ut vid prövning av rätt till ersättning?

Menprövning av det sociala aktmaterialet enligt Offentlighets och sekretesslagen

(2009:400) är alltid mycket tidskrävande eftersom det så gott som alltid förekommer omfattande uppgifter om andra personer än den sökande själv. Ibland kan prövningen underlättas genom att den sökande inhämtar fullmakt från personer som förekommer i handlingarna, att inhämta sådana fullmakter kan vara svårt och tidsödande, de inblandade är inte heller alltid beredda att lämna sådan fullmakt.

Stadsarkivet bedömer att den menprövning som måste föregå ett utlämnande till den sökande eller den särskilda myndigheten innebär en risk för att myndigheten inte får ett fullständigt beslutsunderlag. Detta då uppgifter, som skulle kunna ha betydelse i den särskilda myndighetens samlade bedömning, av den menprövande myndigheten inte bedömts kunnat lämnas ut.

Enligt stadsarkivets uppfattning belyser detta ett behov av att hitta former för hur den särskilda myndigheten effektivt ska tillförsäkras tillgång till fullständig dokumentation utan tidskrävande och dyra administrativa processer.

RESERVATIONER M.M.

Socialnämnden

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Anna König Jerlmyr m.fl. (M), ledamoten Ann-Katrin Åslund (FP) och ledamoten Stina Bengtsson (C) enligt följande.

Vi välkomnar förslagen som utredningen föreslår och hoppas att dessa kan ge någon form av upprättelse för de som farit illa i den sociala barn- och ungdomsvården genom tiderna. Samtidigt är den viktigaste åtgärden att ständigt arbeta för att det inte kommer att ske igen och därför är skärpta riktlinjer så viktigt.

Stockholm bör erbjuda samtalsstöd till de personer som har utsatts för övergrepp och vanvård. Det är viktigt att kommunen kan erbjuda människor som befunnit sig i samhällsvård stöd med att samtala och berätta om sina erfarenheter. Därför vill vi ge förvaltningen i uppdrag att återkomma om hur ett sådant stöd skulle kunna utformas.

Särskilt uttalande gjordes av tjänstgörande ersättaren Jackie Nylander (V) enligt följande.

Tusentals barn och ungdomar har genom åren farit illa i familjehem och på institutioner. Samhället, som skulle säkerställa att barnen inte skulle fara illa och bli väl omhändertagna blev grovt svikna. Nu har en statlig utredning konstaterat fakta och föreslår en rad åtgärder. Inte en dag för sent! Det är bra att samhället äntligen tar sitt ansvar och erkänner sin skuld.

Förvaltningen instämmer i huvudsak i utredningens förslag. Haken här stavas pengar! Förvaltningen skriver i sitt svar att om samtliga förslag genomförs kan det för kommunernas del innebära vissa nya funktioner och arbetsuppgifter som också innebär nya kostnader.

Men åtgärderna är viktiga, det får inte hända igen att samhället sviker utsatta barn. Då måste det få kosta och resurserna ska skjutas till.

Enligt BUSS-utredningen fattas det 100 miljoner i budgeten från stadshuset till barnvården. Vänsterpartiet har gång på gång påpekat att de 100 miljonerna måste tillföras budgeten. Om en utredning tillsätts och problem och missförhållanden uppdagas måste majoriteten i socialnämnden ta konsekvenserna och åtgärda bristerna. Annars blir det bara plakatpolitik och tomma ord. Det duger inte.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Linnéa Haglund (MP) enligt följande.

”Denna fråga berör en central del av förvaltningens myndighetsutövning. Utredningen har ju också haft som uppdrag att föreslå åtgärder för att det som hänt, och dokumenterats i Vanvårdsutredningen, inte ska upprepas.

Vi vill särskilt betona att det är mycket viktigt med ett skyndsamt förverkligande av de åtgärder som föreslås av såväl denna utredning (Upprättelseutredningen) som Barnskyddsutredningen, nämligen en fungerande strukturerad uppföljning med tätare intervall, ett tydliggörande av kompetenskraven och bättre förutsättningar för kunskaps- och kompetensutveckling.

Vi delar förvaltningens uppfattning att allt detta behöver åtföljas av nödvändiga resurser för kommuner och andra huvudmän. Som så riktigt och viktigt påpekas i förvaltningens synpunkter, så har ju förutom socialtjänstens huvudansvar, även andra myndigheter ett ansvar t ex skolan och hälso- och sjukvården.

Vi anser att det är oerhört viktigt att denna samverkan fungerar för de barn det gäller. För att socialtjänsten ska kunna utföra en kvalificerad uppföljning så behövs samverkan.”

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Jakob Dencker m.fl. (MP) enligt följande.

Barnen som samhället svek - övergrepp och allvarliga försummelser i samhällsvården är en fråga som måste behandlas med största allvar. Den visar på ett stort misslyckande och på sina håll svaga rutiner för socialtjänsten i Sverige. Åtgärder mot detta måste vidtas.

Om de sociala myndigheterna anser sig ha rätt att ta barn från föräldrar till ett bättre liv i ett familjehem eller en institution är det ett stort ingrepp för alla inblandade och kan man sen inte se till att barnet verkligen får en bra behandling så är det en katastrof.

Man häpnar över att endast 21 av 290 kommuner/stadsdelar har rutiner för att förebygga eller upptäcka övergrepp! Det saknas riktlinjer för barn som placerats på HVB eller på SIS institutioner. Det saknas en rättssäker dokumentation! Det behövs kompetens och noggrannhet vid val av familjehem eller HVB.

Barnen som placeras i familjehem kommer idag från svårare förhållanden och har en mera komplex problematik och större behov än de som placerades tidigare, sägs också i utredningen. De enskilda handläggarna har inte möjlighet att lägga ner det omfattande arbete som skulle behövas för att utvärdera en institution i samband med placering. Det är svårt att rekrytera familjehem.

Förvaltningen menar att det inte finns resurser till många av förslagen i utredningen. Då vill man ju gärna påminna om att vi lämnade tillbaka ca 30 miljoner kronor i överskott till Stadshuset förra året bara i Rinkeby-Kista förvaltning. Pengar som inte utnyttjades.

Socialsekreterarna i Stockholm gör just nu ett upprop för att protestera mot sin arbetssituation. Fackförbunden SKTF och SRR talar om ”ackumulerad ilska”. ”Nu bryter vi tystnaden” heter uppropet. Socialsekreterarna klagar på mindre pengar och ökad arbetsbelastning. De hinner inte med de förebyggande samtalen, de personliga besöken. Administrationen har ökat. Det anser man också bland socialsekreterarna i Rinkeby-Kista. Det är stor omsättning på personal vilket också visar belastningen.

Om de missförhållanden som visas i Upprättelseutredningen ska kunna förbättras så kommer ännu mera arbete att falla på socialsekreterarna och de måste ha större resurser till sitt förfogande.

Ibland måste samhället gripa in för att skydda barn och ungdomar som lever i dysfunktionella familjer. Däremot ska inte fosterhemsplaceringarna göras lättvindigt. Man ska inte ha en övertro på att samhället kan ställa allting tillrätta för dessa barn och ungdomar.

På 70-talet gjorde Gustav Jonsson försök med att behandla hela familjer i stället för att rycka loss barnen ur sin miljö med inställningen att ingen älskar sitt barn mera än de biologiska föräldrarna. Gustav Jonsson ansåg att om det finns problem ska helheten behandlas och inte sprängas sönder. Det är i grunden rätt tänkt och rimligt att man först behandlar familjen i de fall där det är möjligt innan man tar barnet från familjen. Måste man göra ett ingrepp och flytta barnet så bör man alltid först pröva om barnet kan placeras hos en släkting eller en annan närstående i barnets nätverk vilket också förvaltningen föreslår. Detta är särskilt viktigt för barn från andra kulturer som annars på ett olyckligt sätt kommer att hamna i en besvärlig krock mellan olika värderingar och synsätt. Kontakten med de biologiska föräldrarna bör vara kontinuerlig och som också sägs i utredningen en garant för att man har insyn i barnens nya miljö. De biologiska föräldrarna kan rapportera missförhållanden. Stödet till de biologiska föräldrarna faller mellan stolarna inom socialtjänsten idag.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Gunilla Bhur m.fl. (V) och vice ordförande Mia Päärni m.fl. (S) enligt följande.

Vänsterpartiet vill ge mer pengar till familjehemsbarnen

Vänsterpartiet vill att Stockholms stad tillför de 100 miljoner som enligt BUSS-utredningen fattas i barnvårdens budget. De senaste veckorna har vi kunnat läsa skrämmande skildringar av hur livet varit för barn som placerats i familjehem och på institutioner. Dessa utsatta barn som samhället skulle skydda blev istället svikna på nytt. Nu har en statlig utredning konstaterat fakta och föreslår en rad åtgärder som Socialförvaltningen i Stockholm också instämt i. Men om man inte tillför de resurser som krävs så är det bara tomt prat, och nya barn riskerar att fara illa.

Socialförvaltningen skriver i sitt svar att om samtliga förslag genomförs kan det för kommunernas del innebära vissa nya funktioner och arbetsuppgifter som också innebär nya kostnader. Vänsterpartiets förslag är att skjuta till de 100 miljoner som idag fattas. Stockholm är en rik stad och har råd med detta – att rädda ett enda barn från detta öde är värt varenda krona.

Politikerna tävlar i att tala upprört om den här frågan, men det krävs resurser om något ska hända. Vi utmanar den borgerliga majoriteten att visa om de menar allvar, och i sådana fall skjuta till de 100 miljoner som fattas.